

Ollscoil na hÉireann, Gaillimh
National University of Ireland, Galway

SCRÚDAITHE AN FHÓMHAIR 2002

**AN CHÉAD SCRÚDÚ SAN EOLAÍOCHT (CH 101, Brainsí ar fad), LEIGHEAS, AGUS
 INNEALTÓIREACHT (CH 106, Brainsí ar fad)**

CEIMIC

Tá na ceisteanna ar fad ar chomh-mharc.

Freagair cúig cheist ach ná freagair níos mó ná dhá cheist as aon Roinn ar leith.

Úsáid leabhar freagraí ar leith do Roinn A, B, agus C.

(Caillfear marcanna muna léiríotar freagraí le cudromóidí beachta ceimiceacha, nuair is cuí.)

Padraig Firtéar, M Sc
 An tOllamh R N de Buitléir
 An tOllamh B Ó Cochláin
 An tOllamh P Mac Ardghail

Am ceadaithe: trí uair a' chloig

Tairismheach gáis, $R = 8.314 \text{ J K}^{-1} \text{ mol}^{-1}$	Tairismh. Avogadro, $N_A = 6.022 \times 10^{23} \text{ mol}^{-1}$
Tairismheach Planck, $h = 6.626 \times 10^{-34} \text{ J s}$	Luas solais, $c = 2.998 \times 10^8 \text{ m s}^{-1}$
Mais an leictreoin, $m_e = 9.109 \times 10^{-31} \text{ kg}$	Tairismh. Boltzmann, $k = 1.381 \times 10^{-23} \text{ J K}^{-1}$
Lucht an leictreoin, $e = 1.602 \times 10^{-19} \text{ C}$	Magneton Bohr, $\mu_B = 9.274 \times 10^{-24} \text{ J T}^{-1}$
Tairismheach Faraday, $F = 96485 \text{ C mol}^{-1}$	Atmosféir = 101325 N m^{-2}

ROINN A

1. Freagair dhá cheann díobh seo: (10 marc an ceann).

(a) Líontar soitheach gur toirt dó, 22.4 líotar le 2 mól H_2 agus 1 mól N_2 ag 273.15 K; ríomh na páirt-bhrúanna (P_i) agus an brú iomlán.

(b) Céard a chiallaíonn tú le *luas préamh meán cearnach*, $\bar{c}$?

Faigh $\bar{c}$ do (i) He, agus (ii) CH_4 ag an dá theocht 77 agus 1000 K.

(c) Amuigh sa spás, áit $T = 1200$ K fritheadh go raibh dlús an gháis cudrom le 1.0×10^{12} móilíní m^{-3} . Fáigh an brú in atmosféir, mm Hg agus $N\ m^{-2}$.

2. Freagair (a), (b) agus (c).

Deineann leictreon san adamh hidrigine treasnú ó $n = 4$ go dtí $n = 2$.

Tugtha: $R_H = 1.0972 \times 10^7\ m^{-1} = 2.1179 \times 10^{-18}\ J$; maidir leis an fuinneamh a tugtar amach:

(a) ríomhaigh an fuinneamh;

[7 marc]

(b) ríomhaigh an tonnfhad;

[7 marc]

(c) cé'n áit sa speictream a bhéadh an líne?

[6 marc]

3. Bain úsáid as na naisc-fhuinnimh sa tábla chun an athrú san eintealpai, ΔH , san iomoibriú $C_2H_4(g) + HBr(g) = C_2H_5Br(g)$ a fháil.

Nasc	C-H	C-C	C=C	C-Br	H-Br
Nasc-fhuinneamh /kJ mol ⁻¹	413	348	612	276	366

[15 marc]

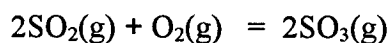
An bhfuil an luach do ΔH eisteirmeach nó inteirmeach?

[5 marc]

4. Freagair (a), agus (b): (10 marc an ceann).

(a) Teasbáin go bhfuil $K_p = K_c \left(\frac{C_0 RT}{P_0} \right)^{\Delta \nu}$.

(b) Do'n iomoibriú

tá $K_p = 3 \times 10^{24}$ ag 298 K, nuair atá an stáid chaighdeánach cudrom le 1 atm.

Fáigh K_c nuair atá an stáid chaighdeánach C_0 cudrom le 1 mol m^{-3} .

ROINN B

5. Freagair (a) agus (b):

- (a) Céard a thuigeann tú le nasc comhordanáideach, nasc comhfhiúsach agus H-nasc?
- (b) Cén úsáid atá ann do *cis*-Pt(NH₃)₂Cl₂?

6. Freagair (a) agus (b):

- (a) Léirigh an táirgiú tionscalaíoch de NH₃, HNO₃ agus Na₂CO₃. Cé'n úsáid atá ann do Na₂CO₃?
- (b) Léirigh conas go bhfuil ar chumas teoiric éartha dís leictreoin (TEDLSF, *VSEPR*) fáistiniú (*prediction*) a dhéanamh ar struchtúir na speiceas thíos:
BCl₃, SnCl₄, AsF₅, SOCl₂ agus PF₆⁻.

7. Tabhair cuntas ar an gceimic atá ag na dúil C agus Si i ngrúpa 14.

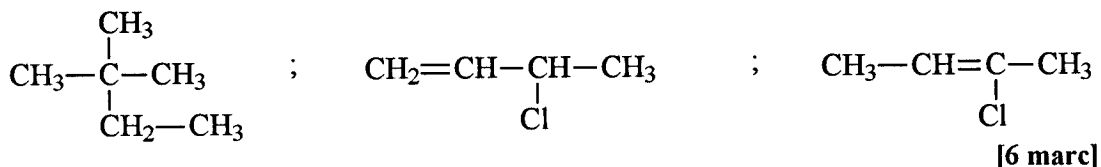
8. Freagair gach ceann díobh seo:

- (a) Tabhair sainmhiniú ar aigéid agus bunna do réir Arrhenius agus Bronsted/Lowry.
- (b) Ríomh an pH atá ag gach ceann díobh seo: (i) 0.24 M HCl; (ii) 0.11 M CH₃COOH, K_a = 1.85 x 10⁻⁵; (iii) 0.31 M NaF K_a = 6.9 x 10⁻⁴; (iv) 0.20M [Na⁺][CH₃COO⁻] / 0.30 M CH₃COOH.
- (c) Tá K_{sp} MgF₂ = 6.8 x 10⁻⁹. Cé'n tuaslagthacht i g/1000 cm³ atá ag MgF₂?

Roinn C

9. Freagair (a), (b) agus (c):

(a) Ainmigh na cómhduíl a leanas:

(b) Déan chur síos iomlán ar struchtúir an mhóilín eatán C_2H_6 agus mínigh an choincheap “hibridiú sp^3 ” a bhaineann leis.

[7 marc]

(c) Déan anailís conformáil each ar eatán agus taispeán an léaráid teilgeanach Newman a bhaineann leis.

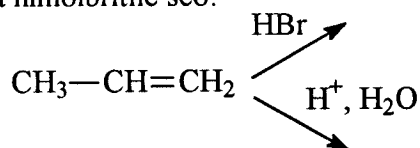
[7 marc]

10. Freagair dhá cheann as (a), (b) agus (c) [10 marc an ceann]

(a) Tabhair cuntas ar thábhacht imoibrithe S_N le hailidí alcaile san sintéis orgánach agus taispeán samplaí de cómhduíle gur féidir a fháil uathu.

(b) Plé an mheicníocht $\text{S}_\text{N}1$ in imoibrithe malartaíochta na hailidí alcaile agus léirigh an fhianaise ar a bhfuil sé bunaithe.

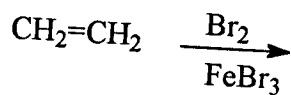
(c) Críochnaigh na himoibrithe seo:

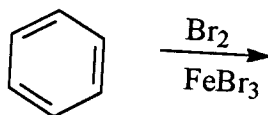
Mínigh conas a éiríonn na táirgí agus an fáth le Riail Markovnikov.

11. Freagair (a) agus (b):

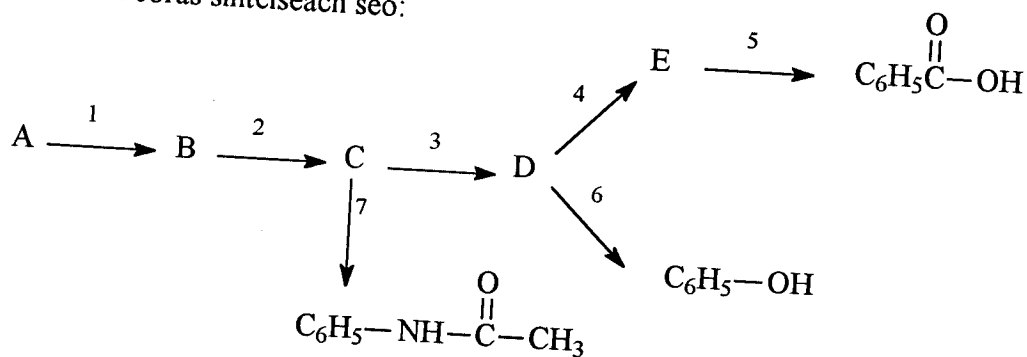
- (a) Críochnaigh na himoibrithe a leanas. Mínigh na meicníochtaí agus tabhair ghearr-chuntas ar na hidirmheánaigh.

[10 marc]

- (b) Ins an córas sintéiseach seo:

Aithin na comhdhúile A, B, C, D, E agus na himoibrí 1,2,3,4,5,6,7.

[10 marc]